

Přednáška - Suhotra Svámí

Seminář Podstata a stín

Májapur, březen 1997

část 1 – Úvod: Skutečný účel filozofie

Byl jsem požádán, abych dal seminář blížící se všepříznivé Gaura-Púrnimě a jelikož jsem nedávno vydal knihu *Substance and Shadow*, přemýšlel jsem, že dám tento seminář. Je to filosofický seminář. Moji zkušeností je, že ne každý tíhne k filosofii. Přemýšlel jsem, že bychom začali vtipem, protože ne každý má rád filosofii, ale každý má rád vtipy a to je vtip o filosofii. Ten vtip znám od Ravindra-Svarúpy Prabhua. Je to vtip o jednom mladém muži, který měl jít na svůj první večer s dívkou, vzít jí do nějaké restaurace nebo někam. Ale byl velice nervózní, protože tu dívku moc dobře neznal a nikdy předtím takto ven nešel. Tak se zeptal přítele: „Co mám dělat? Mám jít s touto dívkou ven, i když jí neznám. O čem budeme mluvit?“ Příklad řekl: „Ó, dívky se rády baví o jídle. Jestli se bavíš s dívkami o jídle, pak vždy bude něco zajímavého. Když i to zklame, tak mluv o její rodině. Ony se vždy rády baví o své rodině, ale jestli to zklame, tak jako poslední věc mluv o filosofii.“ Takže on si to velice pozorně pamatoval. Později ten večer seděli spolu s tou dívkou a přišla ta nepříjemná chvíle a on přemýšlel: „Áh, musím něco říci.“ Takže řekl: „Máte ráda špagety?“ Protože nejprve měl mluvit o jídle. „Máte ráda špagety?“ A ona řekla: „Ne.“ On si myslel: „Ó, to zklamalo. Měl bych mluvit o její rodině. „Máte bratra?“ „Ne, nemám bratra.“ Tak i to selhalo. Tak si myslel – mluvme o filosofii. „Kdybyste měla bratra, myslíte, že by měl rád špagety?“

Takže pro mnoho lidí je filosofie něco takového. Je to něco čistě hypotetického, něco abstraktního, co má velice málo jestli co dělat s našim praktickým životem. A tak si vzpomínám, protože jednou zemí mé GBC zóny je Řecko, minulý říjen nebo listopad jsem přejížděl z Itálie do Řecka se svým vanem a pár brahmačáríny. A tak tam musíte projet celníci, kde vám zkontrolují pas. A v Řecku – je to velice divná země, je extrémně ortodoxní, křesťanská ortodoxní církev. Je velice těžce ortodoxní a oni se velice obávají, že nebezpečné sekty vniknou dovnitř, aby šířily své jedovaté učení. Měli jsme samozřejmě oholené hlavy a já jsem měl na hlavě čepici, ale ten celník byl podezřívavý, když prohlížel můj pas a tak chtěl vědět kdo jste? Co děláte? Proč přicházíte do Řecka? Měl jsem s sebou tuto knihu, tak jsem mu ji ukázal. „Já jsem autorem.“ Máme tam nějaké řecké citáty, ukázal jsem mu je: „Podívejte, my taky studujeme řeckou filosofii.“ A on se na knihu podíval a viděl slovo poznání. Většina lidí považuje filosofii a vyšší poznání za něco, co je mimo jejich dosah, o co mají malý zájem. Nepřinese mi to jídlo na stůl, nedá mi to radost, tak nač je to dobré?

Śrīla Prabhupáda řekl, že co se týče ISKCONu, že toto hnutí, jak všichni víte, zvláště poté, co proběhl rok Centennialu 1996. Takže naše meditace

na Śrílu Prabhupádu a jeho dosažené výsledky dosáhly loni velice hlubokého bodu. Takže povzbuzujeme oddané, aby pokračovali v tomto duchu. Líla Pána Kršny v Kršna knížce se prolíná s filosofií. Kršna knížka je takový zářivý projev, protože je to líla. Śríla Prabhupáda říká, že nás vždy přitahují příběhy a zaujmou naši mysl. Ale Kršna knížka nejsou jenom příběhy. Příběhy jsou proloženy spoustou hluboké filosofie, tak jako v kapitole Modlitby zosobněných véd. To je nejhlubší filosofie Védanty. Ve skutečnosti v bhakti-józe se tato filosofie má stát našimi nejdůvěrnějšími vnitřními myšlenkami. To je rása, přitažlivost, to je láska. Jestli milujeme Kršnu, tak musíme mít rádi to, co Kršna říká. Jako když chlapec miluje dívku nebo dívka má ráda chlapce - píšou si vzájemně dopisy a mluví nesmyslná slova, legrační slova jeden druhému, ale vychutnávají to, vzpomínají na to. To je mája. Ale ve světě vědomí Kršny nasloucháme srí bhagaván uváca - Pán Kršna řekl. Takže Pán Kršna má být - jak Śrí Caitnya Maháprabhu řekl - Pán našeho srdce, našeho života. To, co říká, musí být upevněno v srdci. To je skutečný účel této filosofie. Není to jen nějaká oficiální doktrína, kterou si zapamatujeme a recitovat ji, když jsme požádáni, aniž ve skutečnosti chápeme smysl. Śríla Prabhupáda se také někdy zeptal svých žáků na otázku a oni odpověděli citováním verše. Prabhupáda pak řekl: „To je verš, ale řekni, co jsi sám pochopil.“ To je verš, každý může citovat verš, ale pochopil jsi ho vlastně? To je skutečný význam filosofie.

Ve vědomí Kršny je filosofie naší chutí pro učení se šástry. Jestli máme chuť a umíme vychutnávat tyto verše. Jak Śrí Caitnya Maháprabhu řekl že máme chápat Śrímad Bhágavatam - chutí ve společnosti oddaných. Tato chuť poukazuje na chuť, přitažlivost, ne že se naučíme nějakou doktrínu. A po nějaké době, když se to naučíme, pak už není nic nového, nic zajímavého z toho nekouká. Tak s teď znovu vrátím k mým vlastním myšlenkám. Mým myšlenkám, mým spekulacím. Vidíme to, vidíme prakticky řečeno v našem hnutí jsou oddaní, kteří prošli nějaké roky procesem vědomí Kršny a pak po nějakém čase znovu začnou myslet své vlastní nezávislé myšlenky. Vidíme to dokonce i v našem hnutí - nové větve filosofie, lišící se od parampany. Vidíme, že tyto filosofie vedou znovu k materialistickým činnostem. Proto musíme přivést svou mysl pod ochranu této vaišnavské filosofie.

Nazval jsem proto tuto knihu *Podstata a stín*. Ta fráze pochází například z úvodu Bhagavad-gíty takové, jaká je. Hmotný svět je jen odrazem reality. Ve stínu není skutečnost nebo podstata a realita. Toto je tedy základní téma vaišnavské filosofie. Co nyní vnímáme naší hmotnou myslí a smysly je ve skutečnosti stín. Má podobu a pohyby, ale Prabhupáda říká: nemá žádnou podstatu, tak jako stín. Stín má podobu - stín vašeho těla má podobu, hýbe se. Když pohybujete rukou, kdyby svítilo slunce, mohli bychom to všichni udělat. Mohli bychom natáhnout ruku a viděli bychom stín vržený na zem. Můžeme zahýbat prsty a stín se bude pohybovat přesně stejným způsobem. Ale stín nemá žádnou podstatu. Například touto rukou, protože má podstatu, můžu pracovat. Můžu uchopit

kamandalu a napít se z ní (napije se). Měl jsem žízeň. Ano, to můžu udělat se svou rukou, protože má podstatu. Ale jestli přiblížím stín své ruky k rukojeti kamandalu a nechám stín, aby objal tu rukojeť, tak se nic nestane. Nemůžu s ní pohnout ani o milimetr. Stín nemá podstatu.

Můžeme se pak zeptat, jak ten příklad platí, protože jste právě řekl, že ruka má podstatu. Konečný závěr pak je, že tento hmotný svět nemá podstatu. Tak jak máme porozumět tomuto příkladu? Že cokoliv vnímáme v tomto hmotném světě je jenom stín. Takže co je tím, co opravdu chceme? To je ta otázka - co je kořenem naší touhy? Kořenem našich tužeb, jak myslím všichni víte, je ánanda – duchovní štěstí, rása. V jazyku Upanišad je řečeno o Kršnovi raso vai sah. On je rása. On je oceán transcendentálního štěstí, transcendentálních nálad a blaženosti. Vidíte znovu a znovu jak Śríla Prabhupáda vysvětluje, že to je skutečné semeno našich tužeb, všeho po čem toužíme v tomto světě. Původ je tato rása.

My patříme do tohoto oceánu rásy, oceánu vědomí Kršny. Ale nějak jsme od té rásy odděleni. Je dán příklad jiskry, která vylétne z ohně a přistane na nějakém tmavém místě. To se děje té jiskře – ztrácí záři. I když patříme do rásy, staneme se od ní odděleni díky iluzi, máji. Ale kořen všech našich tužeb je, že chci být šťastný, to je velice jednoduchý bod. A neexistuje nic v tomto světě, nic co můžeme vnímat našimi smysly, nic o čem můžeme přemýšlet touto hmotnou myslí, co nás skutečně učiní šťastnými. Proto zde není podstata. Vše, co děláme je, že hledáme štěstí v této hmotné existenci, ale štěstí nedostáváme. To je ten význam – podstata a stín. Jak nyní přejdeme ze stínu k podstatě? Co s tím má filosofie co do činění? To je velmi důležitá otázka.

Je pěkný výrok o filosofii a dá se vysvětlit dvěma způsoby. Pochází z jedné světské filosofie, jeho původ není vaišnavský, ale je to dobrý bod. „Filosofie je snaha myslí povznést se nad mysl.“ Můžeme zaujmout jeden pohled a můžeme vidět, že je to úplně bezvýznamné. Je to jako snažit se vyzdvihnout do vzduchu za tkaničky. Když nosíte boty, mají tkaničky. A někdo se snaží vyzdvihnout se za tyto tkaničky do vzduchu, ale to není možné. Tak podobně je to řečeno o filosofii, obzvláště o metafyzice. Víceméně to znamená stejnou věc: meta – physic znamená to, co je za fyzickou hmotou. Takže to je cíl nebo námět filosofie nebo skutečné, hluboké filosofie – metafyzika. To co je mimo naše vnímání v tomto světě. Tak jak to dosáhnout pomocí mysli, jak toho mysl dosáhne? Protože čím je mysl naplněna? Mysl je plná dojmů z tohoto hmotného světa. Takže jak jít za to? To je velice obtížná otázka.

Většina světských filosofů mohou negovat - neti neti. To známe z májávádské filosofie, Védanty. Oni negují ale také - přečtu citát. V této knize jsem citoval výrok západního filosofa, který mluví o tom, co nazývá Bytost. Bytost znamená skutečnost, bytnost, realita, to co skutečně existuje. Snažte se pochopit jeho myšlenkový proces. Je to západní filosofie a on říká: „Bytost nemá žádné vlastenectví, jelikož nemá žádný

vztah k ostatním věcem.” Nebo jak by řekl Hegel, nemá žádné vymezení, ale to se týká Hegelova způsobu uvažování, že čistá Bytost je naprostá negace, protože není to, tamto či ono. Je to neti, neti – stejná věc. Absolutní negace, abychom dokončili úvahu, je ničím. To znamená, je to neexistence. Bytí a nebytí jsou proto stejné v tom slova smyslu. To je také kde západní filosofie končí. Stejný druh kruhové spekulace. Bytí je nebytí. Nebytí je bytí. Všechno je jedno. Všechno je nic. A tak dál a dál. To se stane, když se někdo snaží povznést nad mysl pomocí mysli.

Ale jak poukazují v mé knize: co je ve skutečnosti mysl? Mysl je jednoduše naše vědomí. Duše, která je naše pravé já, vyzařuje vědomí. Takže když se vědomí upře na hmotu, to se nazývá mysl. Ale jak se vědomí stane upřené na hmotu? Když čtete Śrímad Bhágavatam pozorně, vidíte, že proces, kterým se vědomí soustředí na hmotu je šabda – zvuk, najdeme to v kapitolách o procesu stvoření v Bhágavatamu. Nejdříve je šabda – zvuk. A z šabdy, tohoto zvuku, přichází první hmotný prvek: První mahá – bhúta, kterým je éter. A ten se pak přetváří na vzduch, ten se přeměňuje na oheň. Ten se mění na vodu a ta se mění na zem. A jak se ty prvky projevují, tak vzniká naše vnímání. Z éteru vzniká ucho, smysl naslouchání. Ze vzduchu dostáváme smysl dotyku. Z ohně dostáváme oko, zrak. Z vody dostáváme jazyk, chuť. Ze země dostáváme čich. Tím způsobem naše vnímání tohoto světa vzniká z vibrace, šabdy.

Jak Śríla Prabhupáda vysvětluje, mysl je jednoduše polem (oblastí) jemné vibrace. Jako když vnímáme myšlenky. A Prabhupáda řekl, tyto myšlenky jsou zvuk – šabda. Je to zvuk. To je první stádium naslouchání, to co myslíte v mysli. Takže jsou dva druhy šabdy – zvuku. Mluvíme o védském zvuku. Jeden, který je egoistický, to je zvuk, z kterého pochází toto hmotné stvoření. Je to šabda – původně duchovní zvuk, ale prochází skrze falešné ego. A pak je šabda – čistý zvuk bez falešného ega. A tento zvuk musíme obdržet z čistého zdroje od duchovního mistra. Dává nám tento zvuk Haré Kršna mahámantry. Vysvětluje filosofii Bhagavad-gíty takové jaká je, podanou Śrílou Prabhupádou a pak ho duchovní mistr předává nám. Toto vysvětlení dané duchovním mistrem je zbavené falešného ega. A proto zvuk, který obdržíme od duchovního mistra, je naší největším bohatstvím.

Dokud tu není duchovní mistr, aby odstranil falešné ego, i když hledáte ve védských spisech a snažíte se studovat, jak Prahláda Mahárája říká, že nezávisle na tom, co se materialistický člověk snaží dělat aby pochopil Kršnu, tak to není možné. On říká, můžete se snažit porozumět ve skupině dalších materialistických osob. Nebo s dalším zmateným člověkem můžete diskutovat sem a tam. Nebo se můžete snažit pochopit sami čtením nějaké knížky, ale to není možné. Adánta-góbhír višatám tamišram. Smysly, mysl zůstanou zneklidněné díky falešnému egu. Falešné ego znamená připoutanost. Neexistuje způsob, jak přetnout připoutanost. Je velice zajímavé, co myslíme tím, když říkáme mysl. Je tím míněno vědomí, které je prostoupeno vibrací. A my nasloucháme této

vibraci v naší hlavě. Ale problém je, že tato vibrace je nečistá, přichází skrze falešné ego. A to je naší filosofií nyní v hmotném vědomí. To, co nám běží v hlavě, je naší filosofií. Jakékoli šílené myšlenky můžeme přemýšlet. A pak existují filosofové, velice sofistickovaní, učení filosofové, kteří přijímají stejný druh egoistického zvuku. A podají ho velice ozdobným způsobem, velice dobře napsaný a vysvětlený, napíší mnoho knih. Ale co je výsledek? Když se vrátím zpátky ke starověkému Řecku k Sokratovi a Platónovi, Dekártovi ve středověku nebo pozdním středověku a do moderní doby – Schopenauer, Hegel. Moderní filosofové dnes, kdokoliv mohou být. Takže jaký je výsledek té vibrace, kterou všichni vyvábějí? Adánta-góbhír višatám tamisram punah punas čarvita čarvanánám. Že nasloucháním této takzvané filosofii mysl a smysly zůstanou zneklidněné. A člověk pokračuje ve žvýkání přežvýkaného. Punah punas čarvita čarvanánám. Život se ve skutečnosti nezmění.

A proto Śríla Prabhupáda řekl - můžeme být učení a mluvit velká bombastická slova, ale když ve svém osobním životě máme zvyky psů nebo koček, jíst jako kočka nebo pes, usilovat o pohlavní život jako to dělají psy a kočky, všechny zvyky zvířete. Pak taková osoba není více než naleštěné zvíře nebo královská edice zvířete, jak Prabhupáda užíval ten úžasný termín. Prabhupáda řekl: „Vezměte psa, můžete mu dát korunu na hlavu a posadit ho na trůn. V dávných dobách, nebo i dnes, filosofové sedávali ve zvláštním křesle. Jako ve vaišnavské kultuře je vjasasán nebo Bhagavata ásana. Prabhupáda říká: jen ten, kdo expertně zná šest filosofii - protože všechna filosofie může být nakonec zařazena do šesti kategorií - může sedět na vjasásanu. Podobně i na západě mají křesla pro filosofy na universitě. Mají nějaké velké křeslo, pojmenované po nějakém velkém filosofovi a jen nejlepší profesor tam může sedět. Tak to je ta myšlenka. Můžete posadit psa do velkého křesla, dát mu na hlavu korunu, ale Prabhupáda říká jestli hodíte botou, seskočí z toho křesla, koruna mu spadne z hlavy a uvidíte jak kouše do boty. Takže to je zbytečné, to není filosofie. Je to foolosofie (anglicky *fool* - *hlupák* - pozn. překl.). Filosofie, *filo* v řečtině znamená láska; *sophia*, ve skutečnosti *sophia* má velice určitý význam a znamená to „znát vlastní já mimo čas“ - duchovní poznání. Ten, kdo má lásku k duchovnímu poznání, ten je skutečným filosofem. Ale ten, kdo je skutečný filosof, tak není hlupák. Prabhupáda řekl, že bychom neměli přijímat za duchovního učitele někoho, kdo je hlupák číslo jedna, kdo nemůže kontrolovat mysl a smysly. Symptom člověka který má poznání je, jak Kršna říká ve čtvrté kapitole Bhagavad-gíty, že všechny hříšné činnosti a jejich reakce jsou spáleny ohněm poznání a nic nezbyvá. To je skutečná filosofie. To znamená očištěná vibrace proniká naším vědomím a tato vibrace je přijímána z guru-paramary.

Úvod konec

Chci vám vysvětlit, co jsou základní rysy mentální spekulace, protože, jak jsem řekl, vidíme, že se to v ISKCONu děje. Vidíme, jak se členové tohoto

hnutí stávají obětí mentální spekulace. A opravdu si myslí, že mají pravdu, že jejich spekulace jsou správné a chodí kolem a káží svou filosofii a tak vytváří velký rozruch. Já nechci přímo oslovit žádnou z těchto nových filosofii, ale co chci udělat je vysvětlit elementy, co hledat. Někdo udělá nějaký výrok a my bychom měli být schopni analyzovat to tvrzení a vidět, zda-li to je skutečně mentální spekulace a nebo zda-li to je to, co je známo jako šátra-múlaka, založeno na šástře. Takže začneme zkoumat tyto protikladné oblasti.

Śrīla Prabhupáda – ki jay! Suhotra Mahárāja – ki jai